

De dijk is uniek. Het is een kronkelige smalle dijk langs het Marker- en IJmeer, met veel historische steenbekleding en waarvan de ligging door verschillende dorpen is benut. Uitdam is als een lint langs de dijk gebouwd. Aan de ene kant de dijk en aan de andere de Uitdammer Die. Het is niet voor niets een Provinciaal Monument. Die monumentenstatus betreft:

- De dijk zelf: zowel het tracé als het profiel, inclusief de historische steenbekleding;
- Het buitendijkse voorland;
- De binnendijkse braken;
- In het algemeen de zone langs de dijk met aan de binnenkant de overgang naar de bebouwingslinten en verkaveling en aan de buitenkant de scherpe overgang naar het Markermeer.

De dijk is in zoverre geen 'levend monument' zoals de Alliantie stelt, want al deze elementen zijn nadrukkelijk beschermd. Het plan moest daaraan worden getoetst. Volgens de Erfgoedverordening Noord-Holland 2017 mag de dijk niet worden geschaad, 'tenzij zwaarwichtige redenen van aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang zich tegen een weigering verzetten.' Dat betekent dat, als er mogelijkheden zijn de aantasting te beperken tegen redelijke kosten, de vergunning moet worden geweigerd. Er is vrijwel meteen gekozen voor grondoplossingen, zonder goed naar andere mogelijkheden te kijken en burgers daarbij te betrekken (m.u.v. Uitdam en Durgerdam). De kosten waren daarbij leidend. Die moesten zo laag mogelijk zijn. Pas na het maken van de keuze voor de grondoplossing werd de ruimtelijke kwaliteit meegenomen bij de resterende afwegingen. Ook de deltacommissaris heeft hierbij vraagtekens gezet. Hij heeft HHNK destijds opgeroepen 'met een open blik voor ons cultureel erfgoed' de ruimtelijke kwaliteit een expliciete plek te geven.

Ook vreemd is dat het plan nog voor een groot deel moet worden uitgewerkt. Dat verwacht je niet bij een monument. Als een monumentale woning wordt aangepast dan moet van tevoren zijn bepaald bijvoorbeeld hoe breed kozijnen worden en wat de kleur daarvan wordt. Dat wordt in dit geval allemaal later beslist. Zoals: waar de nieuwe dijk precies komt te liggen, welke constructie zal worden gebruikt bij Uitdam, hoe breed de kruin wordt en of en waar de historische steenbekleding wordt gelegd.

Van echte burgerparticipatie was geen sprake. Participatie gaat immers over de opgave, de mogelijke oplossingen, de afweging tot een voorkeursoplossing en de inpassing van die oplossing. Initiatieven van burgers moeten met dezelfde zorg als overheidsvoorstellen worden behandeld. Maar keuzes waren feitelijk al gemaakt.

Burgers waren om verschillende redenen boos en zijn naar de rechter gestapt. Er is immers besloten over de omvang van het project en de maximale impact. Vast staat dat met het huidige plan maar liefst **meer dan 40%** van deze beschermde dijk aanzienlijk wordt aangetast. Meer dan één vierde van de dijk wordt helemaal afgegraven. Er is onvoldoende gekeken of de ingrepen zo rigoreus moeten zijn, of het niet anders kan. Nog veel moet

worden uitgewerkt. Toegezegd is dat burgers bij de uitwerking mogen participeren. Maar ook in deze fase komt de echte burgerparticipatie niet van de grond.

De zaak is heel complex. Zelfs de rechter heeft het er moeilijk mee want de uitspraak is keer op keer uitgesteld. Die moet worden afgewacht. Wat burgers op dit moment willen is dat serieus wordt gekeken naar het terugleggen van de historische steenbekleding op dezelfde plek. Soemini heeft toegelicht waarom dat vanuit de natuur belangrijk is. De steenbekleding is beeldbepalend en van cultuurhistorische waarde. Het is niet voor niets nadrukkelijk genoemd als element dat bescherming verdient. Tenzij het niet anders kan of veel te duur wordt. Maar dat is niet uitgezocht. Wij hopen dat u dit initiatief steunt.